C/2024/6833

29.11.2024

PRIPOROČILO SVETA

z dne 21. oktobra 2024

o ekonomski, proračunski in strukturni politiki ter politiki zaposlovanja Finske

(C/2024/6833)

SVET EVROPSKE UNIJE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije ter zlasti člena 121(2) in člena 148(4) Pogodbe,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2024/1263 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2024 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 ([1]) in zlasti člena 3(3) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Evropske komisije,

ob upoštevanju resolucij Evropskega parlamenta,

ob upoštevanju sklepov Evropskega sveta,

ob upoštevanju mnenja Odbora za zaposlovanje,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora,

ob upoštevanju mnenja Odbora za socialno zaščito,

ob upoštevanju mnenja Odbora za ekonomsko politiko,

ob upoštevanju naslednjega:

(1) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta ([2]), s katero je bil vzpostavljen Mehanizem za okrevanje in odpornost (v nadaljnjem besedilu: Mehanizem), je začela veljati 19. februarja 2021. Mehanizem državam članicam zagotavlja finančno podporo za izvajanje reform in naložb s pomočjo fiskalne spodbude, ki jo financira Unija. V skladu s prednostnimi nalogami evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik Mehanizem pripomore k doseganju gospodarskega in socialnega okrevanja ter izvajanju trajnostnih reform in naložb, predvsem tistih za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda ter krepitev odpornosti gospodarstev držav članic. Poleg tega prispeva h krepitvi javnih financ, spodbujanju rasti in ustvarjanja delovnih mest v srednje- in dolgoročnem obdobju, izboljševanju teritorialne kohezije v Uniji ter podpiranju nadaljnjega izvajanja evropskega stebra socialnih pravic.

(2) Cilj Uredbe (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta ([3]) (v nadaljnjem besedilu: uredba REPowerEU), ki je bila sprejeta 27. februarja 2023, je čim prej postopno odpraviti odvisnost Unije od uvoza ruskih fosilnih goriv. To bi pripomoglo k doseganju energetske varnosti in diverzifikaciji oskrbe Unije z energijo, hkrati pa povečalo uporabo energije iz obnovljivih virov, zmogljivosti za shranjevanje energije in energetsko učinkovitost. Finska je v svoj nacionalni načrt za okrevanje in odpornost dodala novo poglavje REPowerEU za financiranje ključnih reform in naložb, ki bodo pomagale doseči cilje načrta REPowerEU.

(3) Komisija je 16. marca 2023 objavila sporočilo z naslovom Dolgoročna konkurenčnost EU: pogled v obdobje po letu 2030, da bi prispevala k odločitvam o politikah in ustvarila okvirne pogoje za povečanje rasti. V sporočilu je opredeljenih devet dejavnikov konkurenčnosti, ki se medsebojno krepijo. Med temi dejavniki se dostop do zasebnega

([1]) UL L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
([2]) Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
([3]) Uredba (EU) 2023/435 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. februarja 2023 o spremembi Uredbe (EU) 2021/241 glede poglavij REPowerEU v načrtih za okrevanje in odpornost ter spremembi uredb (EU) št. 1303/2013, (EU) 2021/1060 in (EU) 2021/1755 ter Direktive 2003/87/ES (UL L 63, 28.2.2023, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

kapitala, raziskave in inovacije, izobraževanje in spretnosti ter delujoč enotni trg poudarjajo kot najpomembnejše prednostne naloge politike za reforme in naložbe za reševanje sedanjih izzivov glede produktivnosti ter za krepitev dolgoročne konkurenčnosti Unije in njenih držav članic. Komisija je 14. februarja 2024 objavila sporočilo z naslovom Letno poročilo o enotnem trgu in konkurenčnosti za leto 2024. V tem sporočilu so podrobno opisane konkurenčne prednosti in izzivi evropskega enotnega trga, pri čemer se spremlja letni razvoj glede na devet dejavnikov konkurenčnosti.

(4) Komisija je 21. novembra 2023 sprejela letni pregled trajnostne rasti za leto 2024, ki zaznamuje začetek evropskega semestra za leto 2024. Evropski svet je 22. marca 2024 potrdil prednostne naloge iz letnega pregleda trajnostne rasti za leto 2024 v zvezi s štirimi razsežnostmi konkurenčne trajnostnosti. Komisija je 21. novembra 2023 na podlagi Uredbe (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta ([4]) sprejela tudi poročilo o mehanizmu opozarjanja za leto 2024, v katerem Finske ni opredelila kot ene od držav članic, ki so jih morda prizadela neravnotežja ali za katere obstaja tveganje, da bi jih ta prizadela, ter bo zanje treba opraviti poglobljeni pregled. Komisija je istega dne sprejela mnenje o osnutku proračunskega načrta Finske za leto 2024. Sprejela je tudi priporočilo za priporočilo Sveta o ekonomski politiki euroobmočja ter predlog skupnega poročila o zaposlovanju za leto 2024 z analizo izvajanja smernic za zaposlovanje in načel evropskega stebra socialnih pravic. Svet je priporočilo o ekonomski politiki euroobmočja ([5]) (v nadaljnjem besedilu: priporočilo o euroobmočju za leto 2024) sprejel 12. aprila 2024, skupno poročilo o zaposlovanju pa 11. marca 2024.

(5) 30. aprila 2024 je začel veljati novi okvir ekonomskega upravljanja Unije. Okvir vključuje novo Uredbo (EU) 2024/1263 o učinkovitem usklajevanju ekonomskih politik in večstranskem proračunskem nadzoru, spremenjeno Uredbo Sveta (ES) št. 1467/97 ([6]) o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem in spremenjeno Direktivo Sveta 2011/85/EU ([7]) o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic. Cilj novega okvira ekonomskega upravljanja je z reformami in naložbami spodbujati zdrave in vzdržne javne finance, trajnostno in vključujočo rast ter odpornost in preprečiti čezmerni javnofinančni primanjkljaj. Novi okvir ekonomskega upravljanja tudi spodbuja nacionalno odgovornost in je usmerjen bolj srednjeročno, hkrati pa je izvrševanje učinkovitejše in doslednejše. Vsaka država članica mora Svetu in Komisiji predložiti nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt. Nacionalni srednjeročni fiskalno-strukturni načrt vsebuje fiskalne, reformne in naložbene zaveze države članice in zajema obdobje štirih ali petih let, odvisno od rednega trajanja zakonodajnega obdobja v zadevni državi članici. Pot gibanja očiščenih odhodkov ([8]) v nacionalnih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtih mora biti skladna z zahtevami iz Uredbe (EU) 2024/1263, vključno z zahtevami, da se začne dolg sektorja država najpozneje do konca prilagoditvenega obdobja dovolj verjetno zmanjševati ali se še naprej zmanjšuje ali pa ostane na preudarni ravni pod 60 % bruto domačega proizvoda (BDP) ter da se primanjkljaj sektorja država srednjeročno zmanjša pod referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe in/ali ohranja pod to vrednostjo. Kadar se država članica zaveže ustreznemu sklopu reform in naložb v skladu z merili iz Uredbe (EU) 2024/1263, se lahko prilagoditveno obdobje podaljša za največ tri leta. V podporo pripravi teh nacionalnih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtov je Komisija 21. junija 2024 objavila smernice o informacijah, ki jih morajo zagotoviti države članice v svojih nacionalnih srednjeročnih fiskalno-strukturnih načrtih in letnih poročilih o napredku. Komisija je v skladu s členoma 5 in 36 Uredbe (EU) 2024/1263 državam članicam posredovala referenčne smeri in tehnične informacije, kjer je bilo to ustrezno. Države članice morajo svoje nacionalne srednjeročne fiskalno-strukturne načrte predložiti do 20. septembra 2024, razen če se država članica in Komisija dogovorita o razumnem podaljšanju tega roka. Države članice lahko v skladu z nacionalnim pravnim okvirom o osnutku svojih srednjeročnih načrtov razpravljajo z nacionalnimi parlamenti, neodvisne fiskalne institucije lahko prosijo, da izdajo mnenje, ter se lahko posvetujejo s socialnimi partnerji in drugimi nacionalnimi deležniki.

([4]) Uredba (EU) št. 1176/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2011 o preprečevanju in odpravljanju makroekonomskih neravnotežij (UL L 306, 23.11.2011, str. 25, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj).

([5]) Priporočilo Sveta z dne 12. aprila 2024 o ekonomski politiki euroobmočja (UL C, C/2024/2807, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) Uredba Sveta (ES) št. 1467/97 z dne 7. julija 1997 o pospešitvi in razjasnitvi izvajanja postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem (UL L 209, 2.8.1997, str. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) Direktiva Sveta 2011/85/EU z dne 8. novembra 2011 o zahtevah v zvezi s proračunskimi okviri držav članic (UL L 306, 23.11.2011, str. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Očiščeni odhodki, kot so opredeljeni v členu 2, točka (2), Uredbe (EU) 2024/1263: Očiščeni odhodki pomenijo javnofinančne odhodke brez (i) odhodkov za obresti, (ii) diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, (iii) odhodkov za programe Unije, ki so v celoti izravnani s prihodki iz skladov Unije, (iv) nacionalnih odhodkov za sofinanciranje programov, ki jih financira Unija, (v) cikličnih elementov odhodkov za denarna nadomestila za brezposelnost ter (vi) enkratnih in drugih začasnih ukrepov.

(6) Evropski semester se v letu 2024 nadalje razvija v skladu z izvajanjem Mehanizma. Za izpolnjevanje prednostnih nalog politik v okviru evropskega semestra je še vedno bistveno, da se v celoti izvajajo načrti za okrevanje in odpornost, saj prispevajo k učinkoviti obravnavi vseh ali znatnega dela izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za države, izdanih v zadnjih letih. Specifična priporočila za države iz let 2019, 2020, 2022 in 2023 ostajajo enako relevantna tudi za načrte za okrevanje in odpornost, ki so bili dopolnjeni, posodobljeni ali spremenjeni v skladu s členi 14, 18 in 21 Uredbe (EU) 2021/241.

(7) Finska je 27. maja 2021 Komisiji predložila nacionalni načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 18(1) Uredbe (EU) 2021/241. Komisija je na podlagi člena 19 Uredbe (EU) 2021/241 in v skladu s smernicami za ocenjevanje iz Priloge V k navedeni uredbi ocenila ustreznost, uspešnost, učinkovitost in skladnost načrta za okrevanje in odpornost. Svet je 29. oktobra 2021 sprejel Izvedbeni sklep o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Finsko ([9]), ki je bil spremenjen 14. marca 2023 na podlagi člena 18(2) Uredbe (EU) 2021/241 zaradi posodobitve najvišjega finančnega prispevka za nepovratno finančno podporo ([10]) in 8. decembra 2023 zaradi vključitve poglavja REPowerEU ([11]). Izplačilo obrokov je pogojeno s sprejetjem sklepa Komisije v skladu s členom 24 (5) Uredbe (EU) 2021/241, ki ugotavlja, da je Finska zadovoljivo izpolnila ustrezne mejnike in cilje, določene v Izvedbenem sklepu Sveta. Predpostavlja se, da so mejniki in cilji zadovoljivo izpolnjeni, če zadevna država članica ni razveljavila ukrepov.

(8) Finska je 25. aprila 2024 predložila nacionalni reformni program za leto 2024 in program stabilnosti za leto 2024 v skladu s členom 4(1) Uredbe (ES) št. 1466/97 ([12]). V skladu s členom 27 Uredbe (EU) 2021/241 nacionalni reformni program za leto 2024 odraža tudi polletno poročanje Finske o napredku pri uresničevanju načrta za okrevanje in odpornost.

(9) Komisija je 19. junija 2024 objavila poročilo o državi za Finsko za leto 2024. V njem je ocenila napredek Finske pri izvajanju zadevnih specifičnih priporočil za državo, ki jih je Svet sprejel med letoma 2019 in 2023, ter izvajanje načrta za okrevanje in odpornost na Finskem. Na podlagi te analize so bile v poročilu o državi opredeljene vrzeli v zvezi z izzivi, ki jih načrt za okrevanje in odpornost ne obravnava ali jih obravnava le delno, kot tudi novimi in nastajajočimi izzivi. V njem je bil ocenjen tudi napredek Finske pri izvajanju evropskega stebra socialnih pravic, pa tudi pri doseganju krovnih ciljev Unije glede zaposlovanja, spretnosti in zmanjševanja revščine ter ciljev trajnostnega razvoja Združenih narodov.

(10) Na podlagi podatkov, ki jih je potrdil Eurostat, se je primanjkljaj sektorja država na Finskem povečal s 0,4 % BDP v letu 2022 na 2,7 % v letu 2023, dolg sektorja država pa se je povečal z 73,5 % BDP konec leta 2022 na 75,8 % konec leta 2023. Kot je bilo napovedano v sporočilu Komisije z dne 8. marca 2023 z naslovom Smernice za fiskalno politiko za leto 2024, je Komisija v skladu z veljavnimi pravnimi določbami izvedla prvi korak za začetek postopkov v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju. Komisija je 19. junija 2024 izdala poročilo na podlagi člena 126(3) Pogodbe. V tem poročilu je bil ocenjen proračunski položaj Finske, saj načrtovani primanjkljaj sektorja država v letu 2024 presega referenčno vrednost 3 % BDP iz Pogodbe. V poročilu je bilo ugotovljeno, da glede na to oceno in ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-finančnega odbora, oblikovanega v skladu s členom 126(4) Pogodbe, Komisija ne namerava predlagati začetka postopka v zvezi s čezmernim primanjkljajem za Finsko v juliju 2024.

(11) Svet je 12. julija 2022 Finski priporočil ([13]), naj ukrepa tako, da v letu 2023 zagotovi, da bo rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov v skladu s splošno nevtralno naravnanostjo fiskalne politike ([14]), ob upoštevanju nadaljnje začasne in ciljno usmerjene podpore gospodinjstvom in podjetjem, ki so najbolj ranljiva za povišanja cen energije, ter ljudem, ki bežijo iz Ukrajine. Finski je bilo priporočeno, naj bo pripravljena trenutno porabo prilagoditi spreminjajočim se razmeram. Finski je bilo priporočeno tudi, naj razširi javne naložbe za zeleni in

([9]) ST 12524/21; ST 12524/21 ADD 1.
([10]) Izvedbeni sklep Sveta z dne 14. marca 2023 o spremembi Izvedbenega sklepa z dne 29. oktobra 2021 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Finsko (ST 6991/23 INIT; ST 6991/23 ADD 1).
([11]) Izvedbeni sklep Sveta z dne 8. decembra 2023 o spremembi Izvedbenega sklepa z dne 29. oktobra 2021 o odobritvi ocene načrta za okrevanje in odpornost za Finsko (ST 15836/23; ST 15836/23 ADD 1).
([12]) Uredba Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik (UL L 209, 2.8.1997, str. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).
([13]) Priporočilo Sveta z dne 12. julija 2022 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Finske za leto 2022 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Finske za leto 2022 (UL C 334, 1.9.2022, str. 213).
([14]) Na podlagi pomladanske napovedi Komisije 2024 je srednjeročna (10-letna povprečna) rast potencialnega proizvoda Finske v letu 2023 na podlagi 10-letne povprečne realne stopnje potencialne rasti in deflatorja BDP za leto 2023 nominalno ocenjena na 2,7 %.

digitalni prehod ter energetsko varnost, ob upoštevanju pobude REPowerEU, med drugim tudi z uporabo Mehanizma in drugih skladov Unije. Po ocenah Komisije je bila fiskalna naravnanost ([15]) v letu 2023 v razmerah visoke inflacije ekspanzivna in je znašala 0,9 % BDP. Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) v letu 2023 je imela ekspanziven učinek na fiskalno naravnanost v višini 0,8 % BDP. To vključuje povečanje stroškov zagotavljanja začasne zaščite razseljenim osebam iz Ukrajine za 0,2 % BDP. Ekspanzivni učinek nacionalno financiranih očiščenih tekočih primarnih odhodkov v letu 2023 je bil zato le delno povezan z osebami, ki bežijo iz Ukrajine. Ekspanzivna rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov (brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov) je bila tudi posledica nadaljnjega in hitrega naraščanja cen in stroškov, predvsem kupljenih storitev in odhodkov za osebje v lokalni upravi, ter povečanja odhodkov, povezanih s pripravljenostjo, ki so bili sprejeti v odziv na rusko vojno agresijo proti Ukrajini. Rast nacionalno financiranih tekočih primarnih odhodkov leta 2023 torej ni bila v skladu s priporočilom Sveta z dne 12. julija 2022. Odhodki, ki se financirajo z nepovratnimi sredstvi iz Mehanizma in drugih skladov Unije, so v letu 2023 znašali 0,4 % BDP. Nacionalno financirane naložbe so v letu 2023 znašale 4,0 % BDP, kar pomeni zmanjšanje za 0,2 odstotne točke v primerjavi z letom 2022. Finska je dodatne naložbe financirala iz Mehanizma in drugih skladov Unije. Tako je financirala javne naložbe za zeleni in digitalni prehod ter energetsko varnost, kot sta infrastruktura za energijo iz obnovljivih virov in vodik z nizkimi emisijami. Te javne naložbe se delno financirajo iz Mehanizma in drugih skladov Unije.

(12) Makroekonomski scenarij, na katerem temeljijo proračunske projekcije, iz programa stabilnosti za leto 2024 predvideva realno rast BDP v višini 0 % v letu 2024 in 1,6 % v letu 2025, inflacija, merjena s harmoniziranim indeksom cen življenjskih potrebščin (HICP), pa naj bi znašala 1,3 % v letu 2024 in 1,9 % v letu 2025. Primanjkljaj sektorja država naj bi se v letu 2024 povečal na 3,4 % BDP in se v letu 2025 zmanjšal na 2,7 % BDP, medtem ko naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP do konca leta 2024 povečal na 80,8 %, do konca leta 2025 pa na 82,3 %. Po letu 2025 naj bi se primanjkljaj sektorja država zmanjšal na 1,9 % BDP v letu 2026. Za primanjkljaj sektorja država se tako načrtuje, da bo v letu 2025 padel pod referenčno vrednost za primanjkljaj, tj. 3 % BDP. Dolg sektorja država kot odstotek BDP pa naj bi se po letu 2025 postopno povečal na 82,4 % v letu 2026.

(13) Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi realni BDP zrasel za 0,0 % v letu 2024 in za 1,4 % v letu 2025, inflacija, merjena s HICP, pa naj bi znašala 1,4 % v letu 2024 in 2,1 % v letu 2025.

(14) V pomladanski napovedi Komisije 2024 je predviden javnofinančni primanjkljaj v višini 3,4 % BDP v letu 2024, medtem ko naj bi se dolg sektorja država kot odstotek BDP do konca leta 2024 povečal na 80,5 %. Povečanje primanjkljaja v letu 2024 je predvsem posledica počasne rasti na strani prihodkov, tako davkov kot prispevkov za socialno varnost, odraža pa tudi povečanja odhodkov, še posebej za socialne prejemke in nadomestila ter plače. Glede na ocene Komisije naj bi bila fiskalna naravnanost v letu 2024 ekspanzivna in naj bi znašala 0,7 % BDP.

(15) Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi se z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) iz Mehanizma v letu 2024 financirali odhodki v višini 0,2 % BDP v primerjavi z 0,1 % BDP v letu 2023. Odhodki, financirani z nepovratnimi sredstvi iz Mehanizma, bodo omogočili visokokakovostne naložbe in reforme za povečanje produktivnosti brez neposrednega učinka na saldo ali dolg sektorja država na Finskem.

(16) Svet je 14. julija 2023 Finski priporočil ([16]), naj zagotovi preudarno fiskalno politiko, predvsem z omejitvijo nominalnega povečanja nacionalno financiranih neto primarnih odhodkov ([17]) v letu 2024 na največ 2,2 %. Države članice so bile pozvane, naj pri izvrševanju svojih proračunov za leto 2023 in pripravi osnutkov proračunskih načrtov za leto 2024 upoštevajo, da bo Komisija na podlagi podatkov o realizaciji za leto 2023 Svetu predlagala začetek postopkov v zvezi s čezmernim primanjkljajem, ki temeljijo na primanjkljaju. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi se nacionalno financirani očiščeni primarni odhodki Finske v letu 2024 povečali za

([15]) Fiskalna naravnanost je opredeljena kot merilo spremembe osnovnega proračunskega položaja sektorja država na letni ravni. Cilj te naravnanosti je oceniti gospodarsko spodbudo, ki izhaja iz fiskalnih politik, tako tistih, ki se financirajo na nacionalni ravni, kot tistih, ki se financirajo iz proračuna Unije. Fiskalna naravnanost se meri kot razlika med (i) srednjeročno potencialno rastjo in (ii) spremembo primarnih odhodkov brez diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov (in brez začasnih izrednih ukrepov, povezanih s krizo zaradi COVID-19), vključno z odhodki, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) v okviru Mehanizma in drugih skladov Unije. Negativni predznak kazalnika označuje ekspanzivno fiskalno politiko, pozitivni pa restriktivno.

([16]) Priporočilo Sveta z dne 14. julija 2023 v zvezi z nacionalnim reformnim programom Finske za leto 2023 in mnenje Sveta o programu stabilnosti Finske za leto 2023 (UL C 312, 1.9.2023, str. 243).

([17]) Očiščeni primarni odhodki so opredeljeni kot nacionalno financirani odhodki brez (i) diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, (ii) odhodkov za obresti, (iii) odhodkov za ciklično brezposelnost ter (iv) enkratnih in drugih začasnih ukrepov.

4,0 %, kar presega priporočeno najvišjo stopnjo rasti. Presežek nad priporočeno najvišjo stopnjo rasti nacionalno financiranih očiščenih primarnih odhodkov v letu 2024 ustreza 0,9 % BDP. Pri tem obstaja tveganje, da to ne bo skladno s priporočilom Sveta.

(17) Poleg tega je Svet Finski priporočil, naj ukrepa tako, da v letih 2023 in 2024 čim prej postopoma odpravi veljavne izredne energetske podporne ukrepe ter pri tem uporabi s tem povezane prihranke za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja. Svet je Finski nadalje priporočil, naj, če bodo zaradi ponovnih zvišanj cen energije potrebni novi ali nadaljnji podporni ukrepi, zagotovi, da bodo ti usmerjeni v zaščito ranljivih gospodinjstev in podjetij, da bodo fiskalno vzdržni in da bodo ohranili spodbude za varčevanje z energijo. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 so neto proračunski stroški ([18]) izrednih energetskih podpornih ukrepov ocenjeni na 0,2 % BDP v letu 2023, v letih 2024 in 2025 pa naj bi znašali 0,0 % BDP. Če bi se povezani prihranki porabili za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja, kot je priporočil Svet, bi te projekcije pomenile fiskalno prilagoditev v višini 0,2 % BDP v letu 2024, nacionalno financirani očiščeni primarni odhodki ([19]) pa bi imeli v navedenem letu ekspanziven učinek na fiskalno naravnanost v višini 0,7 % BDP. Izredni energetski podporni ukrepi so bili v letih 2023 in 2024 postopoma odpravljeni. To je skladno s priporočilom Sveta. Vendar naj se s tem povezani prihranki ne bi v celoti uporabili za zmanjšanje javnofinančnega primanjkljaja. Pri tem obstaja tveganje za neskladnost s priporočilom Sveta.

(18) Svet je Finski poleg tega priporočil, naj ohrani nacionalno financirane javne naložbe in zagotovi učinkovito črpanje nepovratnih sredstev iz Mehanizma in drugih skladov Unije, predvsem za spodbujanje zelenega in digitalnega prehoda. Glede na pomladansko napoved Komisije 2024 naj bi se nacionalno financirane javne naložbe s 4,0 % BDP v letu 2023 povečale na 4,1 % BDP v letu 2024. To je skladno s priporočilom Sveta. Javnofinančni odhodki, ki se financirajo s prihodki iz skladov Unije, vključno z nepovratnimi sredstvi iz Mehanizma, pa naj bi v letu 2024 ostali stabilni pri 0,4 % BDP.

(19) Na podlagi ukrepov politike, znanih na presečni datum napovedi, in ob predpostavki nespremenjene politike pomladanska napoved Komisije 2024 v letu 2025 predvideva javnofinančni primanjkljaj v višini 2,8 % BDP. Zmanjšanje primanjkljaja v letu 2025 je predvsem posledica zvišanja splošne stopnje DDV in zmanjšanja odhodkov. Dolg sektorja država kot odstotek BDP naj bi se do konca leta 2025 povečal na 82,4 % zaradi počasnejše gospodarske rasti in naraščajočih odhodkov za obresti.

(20) Finska ima učinkovit in vključujoč sistem socialnega varstva z visoko ravnjo socialne zaščite, ki pa je zapleten in lahko odvrača od dela. Leta 2020 je bil poseben parlamentarni odbor zadolžen za pripravo reforme sistema socialne varnosti do leta 2027. Odbor je marca 2023 predstavil vmesno poročilo, ki je vsebovalo 31 predlogov za študije, osnutke zakonodaje in razvojne projekte za prihodnje vlade. Cilj reforme je racionalizirati sistem socialnega varstva in povečati spodbude za delo, hkrati pa ohraniti učinkovito in vključujočo socialno zaščito ter povečati stopnjo delovne aktivnosti. Pričakuje se, da bo reforma sistema socialne varnosti pripomogla k izboljšanju dolgoročne vzdržnosti javnih financ.

(21) Načrt za okrevanje in odpornost v skladu s členom 19(3), točka (b), Uredbe (EU) 2021/241 in merilom 2.2 iz Priloge V k navedeni uredbi vključuje obsežen nabor reform in naložb, ki se vzajemno krepijo in ki jih je treba izvesti do leta 2026. Te reforme in naložbe naj bi prispevale k učinkoviti obravnavi vseh ali znatnega dela izzivov, opredeljenih v zadevnih specifičnih priporočilih za državo. Glede na kratek časovni okvir je hitro nadaljevanje učinkovitega izvajanja načrta reform in naložb, vključno s poglavjem REPowerEU, bistveno, da bi Finska z zelenim in digitalnim prehodom ter ob hkratnem zagotavljanju socialne pravičnosti povečala svojo dolgoročno konkurenčnost. Za izpolnitev zavez iz načrta za okrevanje in odpornost do avgusta 2026 je bistveno, da Finska nadaljuje izvajanje reform in naložb tako, da odpravi zadevne izzive. Bistveno je zagotoviti pravočasno predložitev drugega in tretjega

([18]) Številka predstavlja raven letnih proračunskih stroškov navedenih ukrepov, vključno s prihodki in odhodki ter, kadar je ustrezno, brez prihodkov od davkov na nepričakovane dobičke dobaviteljev energije.

([19]) Ta učinek se meri kot sprememba primarnih odhodkov sektorja država brez (i) dodatnega proračunskega učinka diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, (ii) enkratnih odhodkov, (iii) odhodkov za ciklično brezposelnost ter (iv) odhodkov, ki se financirajo z nepovratno podporo (nepovratnimi sredstvi) iz Mehanizma in drugih skladov Unije, glede na srednjeročno (10-letno) povprečno potencialno nominalno stopnjo rasti BDP, izražena kot razmerje do nominalnega BDP.

zahtevka za plačilo. Sistematično vključevanje lokalnih in regionalnih organov, socialnih partnerjev, civilne družbe in drugih ustreznih deležnikov ostaja pomembno, da se zagotovi široko prevzemanje odgovornosti za uspešno izvajanje načrta za okrevanje in odpornost.

(22) Finska mora v skladu s členom 18 Uredbe (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta ([20]) v okviru vmesnega pregleda skladov kohezijske politike do marca 2025 pregledati vsak program, ki ga podpirajo Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), Evropski socialni sklad plus (ESS+), Kohezijski sklad in Sklad za pravični prehod (SPP), pri čemer mora med drugim upoštevati izzive, opredeljene v ustreznih priporočilih za državo, sprejetih v letu 2024, ter svoj nacionalni energetski in podnebni načrt. Ta pregled je podlaga za dokončno dodelitev sredstev Unije, vključenih v vsak program. Finska je dosegla napredek pri izvajanju programov kohezijske politike in evropskega stebra socialnih pravic, vendar izzivi ostajajo. Še vedno namreč obstajajo razlike med regijo glavnega mesta in preostalo Finsko v smislu BDP na prebivalca in produktivnosti dela. Pospešitev izvajanja programov kohezijske politike je bistvenega pomena. Prednostne naloge, dogovorjene v programih kohezijske politike, so še vedno pomembne, predvsem za severno regijo, ki je redko poseljena, in vzhodno regijo. Posebno pozornost bi bilo treba nameniti tudi krepitvi raziskav, razvoja in inovacij, digitalizacije ter konkurenčnosti malih in srednjih podjetij, s čimer bi pospešili zeleni in pravični prehod. Poleg tega bi se bilo treba še naprej osredotočati na odpravljanje pomanjkanja spretnosti in delovne sile, krepitev socialne vključenosti in aktivne udeležbe na trgu dela, predvsem za ranljive skupine, ter podpiranje ukrepov za socialne inovacije in izboljšanje storitev za zaščito otrok. Finska bi lahko uporabila tudi platformo za strateške tehnologije za Evropo, vzpostavljeno z Uredbo (EU) 2024/795 Evropskega parlamenta in Sveta ([21]), da bi podprla preobrazbo industrije, na primer na področju umetne inteligence, kibernetske varnosti in robotike, energetske učinkovitosti in učinkovite rabe virov ter medicinskih tehnologij, ki so bistvene za zdravstveno varnost.

(23) Poleg gospodarskih in socialnih izzivov, obravnavanih z načrtom za okrevanje in odpornost ter drugimi skladi Unije, se Finska sooča z več dodatnimi izzivi, povezanimi s pomanjkanjem spretnosti in delovne sile ter izvajanjem reforme socialnih in zdravstvenih storitev.

(24) Zaposlenost je v letu 2023 ostala nad 78 %, vendar se je brezposelnost povečala s 6,8 % v letu 2022 na 7,2 % v letu 2023, strukturna brezposelnost pa je bila še vedno prisotna. Neskladja med ponudbo spretnosti ter povpraševanjem po njih, tj. nezmožnost zapolnitve prostih delovnih mest z delavci, ki imajo spretnosti, ki jih delodajalci potrebujejo, predstavljajo izzive, predvsem na področju izobraževanja, zdravstvenega varstva in socialnega varstva. Poleg tega lahko pomanjkanje delovne sile na področjih, pomembnih za zeleni prehod, omeji napredek pri doseganju podnebnega cilja Finske glede ogljične nevtralnosti do leta 2035. Pomanjkanje spretnosti in delovne sile ogroža tudi konkurenčnost in dolgoročno rast Finske, staranje prebivalstva pa ga še poslabšuje.

(25) Velik delež ljudi na Finskem poroča o neizpolnjenih potrebah po zdravstveni oskrbi. Cilj sedanje reforme javnih zdravstvenih in socialnih storitev je zagotoviti enak dostop do storitev, hkrati pa zajeziti naraščajoče stroške zagotavljanja storitev. Upravna reforma je bila dokončana, vendar so različna okrožja s storitvami za dobro počutje v različnih fazah pripravljenosti v smislu reorganizacije in optimizacije zagotavljanja storitev.

(26) Zaradi tesne medsebojne povezanosti gospodarstev držav članic euroobmočja in njihovega skupnega prispevka k delovanju ekonomske in monetarne unije je Svet leta 2024 priporočil, naj države članice euroobmočja sprejmejo ukrepe, tudi v okviru svojih načrtov za okrevanje in odpornost, da bi izvedle priporočilo o euroobmočju za leto 2024. Kar zadeva Finsko, priporočila 1, 2 in 3 prispevajo k izvajanju prvega, drugega, tretjega in četrtega priporočila iz priporočila o euroobmočju za leto 2024 –

([20]) Uredba (EU) 2021/1060 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. junija 2021 o določitvi skupnih določb o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu plus, Kohezijskem skladu, Skladu za pravični prehod in Evropskem skladu za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo ter finančnih pravil zanje in za Sklad za azil, migracije in vključevanje, Sklad za notranjo varnost in Instrument za finančno podporo za upravljanje meja in vizumsko politiko (UL L 231, 30.6.2021, str. 159, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([21]) Uredba (EU) 2024/795 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. februarja 2024 o vzpostavitvi platforme za strateške tehnologije za Evropo (platforma STEP) in spremembi Direktive 2003/87/ES ter uredb (EU) 2021/1058, (EU) 2021/1056, (EU) 2021/1057, (EU) št. 1303/2013, (EU) št. 223/2014, (EU) 2021/1060, (EU) 2021/523, (EU) 2021/695, (EU) 2021/697 in (EU) 2021/241 (UL L, 2024/795, 29.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

PRIPOROČA, da Finska v letih 2024 in 2025 ukrepa tako, da:

(1) pravočasno predloži srednjeročni fiskalno-strukturni načrt; v skladu z zahtevami reformiranega Pakta za stabilnost in rast omeji rast očiščenih odhodkov ([22]) v letu 2025 na stopnjo, ki bo med drugim skladna z verjetnim zmanjševanjem dolga sektorja država v srednjeročnem obdobju in zmanjšanjem primanjkljaja sektorja država pod referenčno vrednostjo 3 % BDP iz Pogodbe; izvede reformo sistema socialne varnosti, da bi se povečala učinkovitost sistema socialnih prejemkov in nadomestil, s čimer bi se izboljšale spodbude za delo in podprla dolgoročna vzdržnost javnih financ;

(2) obravnava zadevne izzive, da bi omogočila nadaljnje hitro in učinkovito izvajanje načrta za okrevanje in odpornost, vključno s poglavjem REPowerEU, ter zagotovi dokončanje reform in naložb do avgusta 2026; pospeši izvajanje programov kohezijske politike; se v okviru vmesnega pregleda teh programov še naprej osredotoča na dogovorjene prednostne naloge, pri čemer upošteva priložnosti, ki jih ponuja pobuda za platformo za strateške tehnologije za Evropo za izboljšanje konkurenčnosti;

(3) obravnava pomanjkanje spretnosti in delovne sile s preusposabljanjem in izpopolnjevanjem delovne sile ter razširitvijo ponudbe visokošolskega izobraževanja, predvsem na študijskih področjih, po katerih je povpraševanje na trgu dela največje; zagotovi, da bo reforma socialnih in zdravstvenih storitev izboljšala dostop do storitev in njihovo zagotavljanje ter odpravila neučinkovitost.

V Luxembourgu, 21. oktobra 2024

Za Svet

predsednik

NAGY I.

([22]) V skladu s členom 2, točka 2, Uredbe (EU) 2024/1263 „očiščeni odhodki“ pomenijo javnofinančne odhodke brez odhodkov za obresti, diskrecijskih ukrepov na strani prihodkov, odhodkov za programe Unije, ki so v celoti izravnani s prihodki iz skladov Unije, nacionalnih odhodkov za sofinanciranje programov, ki jih financira Unija, cikličnih elementov odhodkov za denarna nadomestila za brezposelnost ter enkratnih in drugih začasnih ukrepov.